

С Т А Н О В И Щ Е

за дисертационен труд за получаване на научната степен “Доктор на философските науки“ в професионално направление 2.3. **«Философия»** научна специалност **05.01.13 „Философия на културата, политиката, правото и икономиката”**.

Тема: «Богомило-катарската философия като живяна етика»

Автор: доц. д-р Ерика Георгиева Лазарова

Рецензент: проф. Желязко Д. Стоянов, д.ф.н.

Данни за докторанта:

Доц. д-р Ерика Лазарова завършва специалност «Философия» в СУ «Св.Климент Охридски». Защищава дисертация и получава образователната и научна степен «Доктор» по «Философия». Избрана е за старши научен сътрудник по философия в Института за философски изследвания - БАН, а в момента е доцент в ИИОЗ - БАН.

Доц. Е. Лазарова се утвърди не само сред българските, а и сред европейските ни колеги като изграден специалист по основните аспекти на богомилството, а и като ерудиран познавач и изследовател на значими представители на българската философска мисъл.

Данни за докторантурата:

Доц. Е. Лазарова представя в секция «Култура, ценности и морал» на ИИОЗ научно изследване за защита като докторска дисертация на тема **«Богомило-катарската философия като живяна етика»**. На разширено заседание, проведено на 21 май 2013 г., след сериозно обсъждане секцията взема решение да представи изследването на доц. Е. Лазарова в ИИОЗ като дисертационен труд за получаване на научната

степен «Доктор на философските науки» по професионално направление 2.3. «Философия».

. Този обемист научен труд е ползотворен резултат от изследователските ѝ усилия към философския анализ върху основните проблеми на богомилството, отразени в над двадесет нейни труда върху тази важна проблематика. Тя години «апробира» успешно и системно тези проблеми пред специализирани научни форуми в България и в чужбина, както и в реномирани научни издания..Специално отбелязване заслужава и фактът, че нейните първи публикации върху тези проблеми са отпреди десетилетие, благодарение на което тя демонстрира траен интерес към философията на богомилско-катарското движение. .

Данни за дисертацията и автореферата:

Обсъжданата дисертация е в обем от над 600 страници. Библиографията е дадена под черта и включва 336 литературни източника, от които 180 са на кирилица и 156 – на латиница.

Още с избора на своята тематика доц. Е. Лазарова си създава благоприятни предпоставки за сериозни научни успехи.

Първо, тя превръща в обект на своето дисертационно изследване извънредно важна философска тема – да осъществи етически прочит на дуалистичната ерес не просто чрез поставяне на съдържателен акцент върху моралния аспект на богомилската философия, но и чрез интерпретирането ѝ като нравствен начин на живот.

Второ, това определя и основните задачи на труда, между които особено важни са: да разкрие генетическото и съдържателното единство на богомилското учение и представителите на дуалистичната ерес в Средна и Западна Европа, а и в Русия. Това ѝ налага специален интерес към етическата природа на богомилско-катарския светоглед.

Трето, доц Е. Лазарова си поставя за специална задача да разкрие нравственият максимализъм на богомилите и катарите, изразен в идеите за служене на ближния, във всекидневен труд, аскеза, вегетарианство и пацифизъм, което заляга в основата на тяхната трудова етика и във философията на мира. Успехите на изчисления от доц. Е. Лазарова подход се обуславят и от яснотата на понятийната мрежа, която включва основни

идеи от редица водещи изследователи на богомилството. Това се подкрепя и от богатата библиографска база, но тя успява да намери значимо място във възможните интерпретации върху изследваните от нея проблеми, да предложи адекватни решения с помощта на адекватни научни методи и познавателни средства.

Авторефератът върху дисертацията е изготвен съобразно изискванията на Правилника на БАН за условията и реда за придобиване на научни степени според ЗРАСРБ. «Справката» за научните приноси включва коректно основните теоретически и пракеологични постижения на нейната дисертационна разработка.

Научни приноси:

Първо, доц. Е. Лазарова аргументира отлично своята теза, че богомилско-катарската философия е паневропейско и панетическо антикризисно съзнание на една кризисна епоха. Тази философия подпомага формирането на европейския духовен мост – факт е, че богомилското и катарското движения променят генерално мисленето на епохата. Тези движения утвърждават хуманистичния модел на Църквата за любовта като общение с Бога без посредник.

Второ, доц. Е. Лазарова реконструира концептуално системата на богомилско-катарския светоглед чрез разкриване на неговия панетичен характер. Много добре е показана философията на т. нар. еретици-дуалисти като «етика на космическа отговорност пред Битието».

Трето, подкрепям централната идея на доц. Е. Лазарова за действения характер на богомилско-катарската нравственост като **живяна етика**, т. е. начин на живот като единство от съществуването в пълна добродетелност, индивидуална нравствена еволюция и служене на Бога като активно добротворчество.

Четвърто, добре защитени са и идеите за нравственото съществуване на богомилско-катарското движение като трудов живот и философия на мира, което превръща тяхната етика в «Трудова етика». По този начин моралът играе в тяхната общност ролята на социален регулатор, който се ръководи не от външно насилие, а чрез механизмите на съвестта и убеждението. В тази област се проявяват значими културни

мисионери и просветители (нравоучители), чрез чиито градивни усилия грамотността се превръща във висша добродетел.

Публикации и участия в научни форуми:

Доц. Е. Лазарова е автор на 16 публикации по темата на своята дисертация, между които са и две книги. В Списъка с нейни публикации са включени и 14 научни доклада от участия в конференции и симпозиуми. Тя е активен участник в различни институции и организации.

Заключение:

Като имам предвид, първо, че представеният от доц. Е. Лазарова труд, който по форма и съдържание е своеобразен «Компендиум» по проблемите на богомилско-катарската философия, отговаря на изискванията за получаване на научната степен «Доктор на науките» по професионално направление 2.3 «Философия»;;

Второ, че не само в дисертацията, а и в повечето ѝ публикации са поставени компетентно и се изследват комплексно и задълбочено сложни и актуални философски проблеми, които отговарят на професионално направление 2.3. «Философия»; Трето, че използва евристично философско-етическите и науковедските си знания, отразени в съдържателни и професионално-компетентни научни публикации, благодарение на което реализира в това изследване безспорни научни и научно-приложни приноси,

приканвам членовете на Научното жури ДА ДАДАТ на доц. д-р Ерика Георгиева Лазарова, автор на дисертационния труд на тема: «Богомилско-катарската философия като живяна етика», научната степен “Доктор на философските науки“ в професионално направление 2.3. «Философия»; научна специалност 05.01.13 „Философия на културата, политиката, правото и икономиката”.

30 юни 2013 г.

Подпис: :

С о ф и я

(проф. д.ф.н. Ж. Стоянов)